

Še pomnite leto 2007?

15.11.2016

Brzdanje apetitov v javnem sektorju je nujno, da ne bi spet padli na izpitu javno-finančne vzdržnosti in dodatno obremenjevali gospodarstva. Slednje vodi v nižje plače javnih uslužbencev na srednji in dolg rok.

Če želimo pogledati realno na razmere v zdravstvu, potem je nujno vzeti pod lupo podatke v zadnjem desetletju. Pogosto je namreč v zadnjem času slišati iz vrst različnih sindikatov, kako jim je zakon o uravnoveženju javnih financ (ZUJF) oklestil plače. Pri tem pa zamolčijo objektivno dejstvo, da je bil ta zakon sprejet, da ne bi doživeli javno-finančnega kolapsa, ker javne porabe nismo brzdali, kot bi bilo to nujno od začetka krize do leta 2011.

Primer zdravstva. Zdravstvena blagajna na podlagi zbranih zdravstvenih prispevkov nameni za zdravstvo 2,5 mrd EUR letno. Za izplačila zaposlenim v zdravstvu je država v 2014 (zadnji dosegljivi podatki) namenila 953 mio EUR, kar je bilo 211 mio ali 29 % več kot v 2007. Ta sredstva so v 2014 predstavljala 39 % izdatkov za zdravstvo, kar je 2,7 odstotni točki več kot leta 2007, torej pred krizo. Za plače zdravstvenim delavcem je javna blagajna v 2014 namenila 2,6 % BDP, kar je nad povprečjem EU-28 (1,9 %) in evroobmočja (1,6 %).

Na drugi strani je znesek za investicije ostal nespremenjen pri okoli 120 mio EUR. Za investicije v zdravstvu država nameni le 5 % sredstev. Za medicinske proizvode, pripomočke in opremo je zdravstvo v 2014 namenilo 350 mio EUR, kar je bilo 14 mio manj kot v 2007. Delež teh izdatkov je v celotnih izdatkih zdravstva upadel s 17,7 % v 2007 na 14,2 % v 2014. Drugače povedano: masa za izplačila v zdravstvu je zrasla tudi med krizo, izdatki javnega zdravstva za proizvode, pripomočke in opremo pa so se znižali oziroma so postali v večji meri breme dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja in enkratnih izdatkov pacientov. Javno zdravstvo tako vse manj skrbi za svoje paciente oziroma jih sili k doplačevanju zdravil in pripomočkov.

Če bo vlada pri pogajanjih popustila, se bo ta negativni trend nadaljeval. Če bo dopustila izstop posameznih skupin iz celotnega sistema plač v javnem sektorju, utegne biti nevarnost še večjega plačnega balona in s tem javne porabe še večja. Za celotno družbo je zelo zaskrbljujoča napoved zaostritve stavke zdravnikov in njihova zahteva po več finančnih sredstvih za zdravstveno varstvo (dvig plač zdravnikov) in s tem tudi po dvigu prispevne stopnje, če upoštevamo že omenjene podatke.

Gospodarska klima se je res izboljšala, gospodarska rast je zadovoljiva. Veseli nas, da je tako. Toda Slovenija po BDP na prebivalca še vedno znatno zaostaja za razvitimi državami. Apetiti, ki so se pojavili, so zato izjemno nevarni! Tudi predlog proračunov za leti 2017 in 2018 je bistveno premalo razvojno naravnano. Osredotočen je predvsem na tekočo porabo in javni sektor.

Tudi v gospodarstvu, ki ga zastopamo, si želimo uspešno javno upravo, šolstvo, zdravstvo, pravosodje itd. Vendar se sprašujemo: ali je le-to, glede na vložena sredstva, dovolj učinkovito? Nam daje tisto, kar potrebujemo? Mar ob vseh aferah in anomalijah ni mogoče denarja za premalo nagrajene dobre uslužbenke najti znotraj sistema javnega sektorja?

Prav gotovo je to mogoče. Delež javne porabe v BDP je ob začetku krize 43-odstoten, zdaj je že skoraj 50-odstoten. Letos bo država pobrala kar 1,3 milijarde več prihodkov od dajatev kot leta 2013. Povprečna plača v javnem sektorju je za več sto evrov višja kot v zasebnem sektorju in še naprej raste hitreje.

To ni prava pot za hitrejši razvoj države. To ni korektno do večine prebivalcev in prebivalcev Slovenije, ki jim je država ob davčnem prestrukturiranju ponudila le drobtinice.

Samo Hribar Milič, generalni direktor GZS: »Višjo gospodarsko rast raje izkoristimo za hitrejše odplačevanje javnega dolga, saj za plačilo obresti na državni dolg že sedaj namenimo 2,9 % BDP, kar predstavlja več kot v državi namenimo za vlaganja v raziskave in razvoj.«